

ტელეფონი 10—34 — ფოსტის ყუთი, № 190

1 83. 2,500,000 355.

3560 40.000

1. საზიზაშვილი თეიმ. 2. ახდრობიკაშვილი
ნიკ. 3. ბაღაშვილი შალ. 4. ბერბაძე ნიკ. 5. ბ.
დაშვილი ალ. 6. ბუზიკაშვილი ბენ. 7. გაბრიჩი
მიხ. 8. გამყრელიძე ვლად. 9. გელეიშვილი ივ. 10.
გიორგობიანი დავ. 11. იაშვილი ივ. 12. კარბელ
შვილი იულიონ. 13. კალატოზიშვილი დავ. 14. კლ.
მაიშვილი გ. 15. კაცკასიძე სერ. 16. ლორთქი
ნიძე ვლად. 17. მადრაძე შალ. ილიას-ძე 18. მამ
რადე შალ. გიორგის-ძე 19. მურაზაშვილი არტ.
20. ქართველიშვილი შალ. 21. შაგვულაძე ანტონ.
22. ჩაჩანიძე ივ. 23. ჩხუბიანიშვილი გიორგი, 24.
სიმონიშვილი ვახ. 25. ჩხიკვაძე ელიზ. 26. ჯავახ
შვილი კონსტ. 27. ჭილაური ალექ. 28. გოშა
პავლე.

შესახებ პროფ. განათ. განყ. შეუდგა სათანადო პროექტის შემუშავებას.

— **საქონლის ბირჟა.** მდგომარეობა უცვლელია.

— **დაიკარგა** პასპორტი, გაცემული ქ. ყაზახიდან ოსანა ვართენიანს ასული ავაკოვის სახელზედ ექვსი თვის ვადით ა. წ. თებერვლის პირველიდან. პასპორტში შეტანილია სამი შვილი: არუსია, რაჩიკა და ალენკა, პასპორტის № არ მახსოვს, ჩაითვლება გაუქმებულად.

— **საქონლის მანეთი.** 15 ივნისს ღირდა 2,550 ათასი მან.

— **შრომის ბირჟა.** წარსულ დღეს გამოცხადდა 254 უმუშევარი მამაკაცი, 216 ქალი, ახლად ჩაეწერა 80 მამაკაცი, 33 ქალი. მოთხოვნილება

ყოფი 25 მამაკაცის, 16 ქალის, სამუშაოზე გაიგზავნა 40 მამაკაცი, 13 ქალი, აღდგენილია უფლებები 2 ქალი.

— 16 ივნისს შესდგა საორგანიზაციო კრება სამეცნიერო მუშაკთა სექციისა. სექციის წარსული მოქმედების შესახებ მოხსენება არ შედგარა სექციის ბიუროს ყოფილი თავმჯდომარის ანხ. პრე-ლინის დაუსწრებლობის გამო ამისდა მიუხედავად, კრებამ შესაძლოა სცნო სექციის წესდების დამტკიცება და ახალი ბიუროს არჩევა, რომლის შემადგენლობაშია შემდეგი პირნი:—პროფესორები: 1) გ. ახვლედიანი, 2) შ. ნუტუბიძე, 3) ნათიშვილი, 4) პ. პოლივეტოვი, 5) მ. ოკუჯავა. მათ კანდიდატებად არჩეული არიან: 1) მ. სიმონოვი, 2) გ. გეტხმანი.

სალაგი ზარეილანს

„არწივი ენაზე დაქრილი ყვავ-ყორნებს ეომებოდა“.

დიახ, ამჟამი მთის შვილის,—ვაყას, სიტყვები მომაგონდა, როდესაც აი აქ—მოსკოვში—წავიკითხე ოდესღაც დედის მეგობრზე მტრავალთა ხელის მიერ მოკლული „ჩინი ძმის“—ფერეიდან-ელი ქართველის—სეიფოლა იოსელიანის მოწოდება მუხანათი ბედის მიერ შორს გატყორცნილი ქართველი დედის მეგობრით აღდგენით გახარებულნი მის კალთას მოეშურნენ, რათა საყვარელმა დედამ თავის ცხელ გულში ჩაიკრას და გაათბოს ამ დენიხნის მომორეველნი შვილინი.

შავი—რეაქციონული რუსეთის მიერ ფრთხილად დაცული არწივი ქროლოზებს იშუშებს და მრწამს, მის მძლავრ ფრთებს მოხვევს საყვარელ შვილებს. ერის სულის ფსიხოლოგიურათ გამსჭვრეტმა აკაცბე სიტყვა: „არ მომკვდარა, მხოლოდ სძინავს და ისევ გაიღვიძებსო“. აღსრულდა ქართველმა ერმა

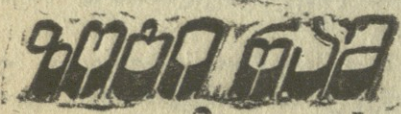
გაიღვიძა, ის ფეხზე დადგა და თავისთავს ეყუდნის. მაგრამ პოეტის ეს სიტყვები არა მხოლოდ დედა საქართველოს შეეხება, არამედ მის მეგობრად მოგვლელი შვილებსაც. ფერეიდანელი ქართველი პირველი მეტყვალა არიან, რომელიც დედასთან მოფრინდენ და იმ ბუდეში, რომელსაც საქართველო ეწოდება, კუნძულს ითხოვენ.

დიახ, მართალია პოეტი; ქართველი ერი უკვდავია, ამის მოწმეა, თუ გენახეთ, ფერეიდანი, რომელიც მეორე პატარა საქართველოთი ქვეულა და მათში ვერ ჩაუკლავს თვით სპარსეთის დესპოტებსაც კი, ქართველური სული, ქართული კულტურა.

ვაშა შორეულ „ჩინ ძმას“, სეიფოლას, და მისი სახით მთელს ფერეიდანს.

ი. გოგორიშვილი.

მოსკოვი ივნისის 1

ქართული სახელმწიფო ოაზრა.

თუმცა ქართველი ერის ბედი უბედურ ვარსკვლავზედ არის დაბადებული, თუმცა ჩვენს თავზედ გრიგალივით გადაიარა რევოლუციის ქარტყილმა, თუმცა ბევრი გვატარა და ცრემლი გვადვრდებოდა, მაგრამ მომავალს იმედის თვალთა უნდა ვუშვარდეთ, უნდა ღრმად გვწამდეს და გვეგვოდეს, რომ დიდის ხნით, ბრძოლით მოღლილ-მოქანცული ერი კვლავ ფენიქსებს გაიღვიძებს, განახლდება და ცხრა თვალნი მზე კვლავ გაანათებს საქართველოს არეზარებს, კვლავ დაიწყებს ერის მაჟის-ცემას, გულის-ძვრას. ბედს ნუ დავებდებოდით, გულს ნუ გავიტყვებთ; ნათქვამია: ობლის კვერი ცხვა, ცხვა და გემრიელი გამოცხვაო.

ფრთას უნდა ასხავდენ ჩვენს იმედებს მომავალ ალორძინებაზედ. ქართველი ხალხის, ქართველი საზოგადოების ამისთანა სულიერი ცხოვრება ბევრი საგულისხმო მოვლენით შეიძლება აღინიშნოს და აი, ერთ ამისთანა სასიხარულო მოვლენად უნდა ჩაითვალოს **სისტემატიურად მოწყობა მომავალში ქართული ოაზრების წარმოადგენებისა.**

ამ ბოლოს დროს საზოგადოებაში თუ გაზე-თებში ბევრს ლაპარაკობენ ამ ითხეხეზედ და ამას არ შეიძლება ანგარიში არ გაუწიოს ყველამ; ვისაც რამეთუ უღირს ჩვენი წინსვლა, ჩვენი ალორძინება ამა თუ იმ დარგში. ქართულს ენაზედ ოაზრების გადმოთარგმნა და მათი სცენაზე დადგმა ამ ოცი წლის წინათ დაიწყო და ყველასაც გვონა, ეს წარ-მოადგენები ფეხს მოიკიდებდა და წინ ვეღარა გადადგომებოდა: სამწუხაროდ, სინაზღვილემ სულ სხვა გავჩვენა, ვერც დიდმა სიყვარულმა საქმის-ღმი, ვერც დიდმა გამბაჯვებამ, ვერც ხეწნა-ვედ-რებამ ვერა-რა გააწყეს რა მტრობასთან-ქმშობას-

თაგარ გეოგრაფიკული

გ. ვინმე მესხის ნართაული სახელი „რუს-თველი“.

პოეტი თავის თავს ასე გვაცნობს (ხ. 6): „მე რუსთველი ხელობითა ვიქმ საქმესა აბადარი“. ეს განცხადება ჩვენ გვეჩვენებს ანუ: ჩემი რუსთველი ვიქმ საქმესა, ხელობითა აბადარი“, ე. ი., ჩვენი ფიქრით, აქ რუსთველი გვამცნევს, რომ იგი აღჭურვილი ყოფილა რამე დიდ („აბადარი“) ხელობით, სქერია რამე თვალსაჩინო თანამდებობა.

რაიკ შეეხება პოეტის ნართაულს „რუსთველი“, ეს უნდა გვიჩვენებდეს ან მის თანამდებობას ან ცხოვრების ადგილს. ნართაულებითვე ისახეაბებოდნენ პოეტის წინამორბედნი მოხე ხონელი, იოანე შავთელი, გიორგი მთაწმინდელი და სხვანი, და ეს ნართაულები აქი გვიჩვენებენ არა მათ თანამდებობას, არამედ ადგილს, საცა ცხოვრობდა ესა თუ ის მოღვაწე, მაგრამ ივთი წოდებანი, ვით სურამელი, ფანაქერტელი, თმოგველი და მრ. სხ. ნიშნავენ არა თუ მარტო ცხოვრების ადგილს. არამედ მოხელობისასაც.

პლ. იოსელიანის აზრით შოთა რუსთველობა უნდა დანათლებოდა ქალაქ რუსთავში ცხოვრების—გამო (იხ. „Шота Руставели“, გვ. 4). მაგრამ ეს რუსთავი, რომლისაგან შოთას უნდა დასათბობოდა ნართაული „რუსთველი“, არასდროს არ შედიოდა პერიტის სამეფოსა თუ საერისთავოში, არამედ მუდამ ითვლებოდა კახეთის ნაწილის კუხეთის საერის-თავოს დედა—ქალაქად. აი მცირე „ისტორიული ცნობა ამის შესახებ.

რუსთავი (იგივე ბოსტონა ქალაქი ანუ ნაგები), ყარაიში მტკვრის პირას შორავს ტფილისს 35—40 ვერსით. იგი იხსენიება ჯერ ისევ ქართლოსის ეამს როგორც დედა-ქალაქი კუხეთისა (ქ. ცხ. 19—20). აქედან პერეთის მიგზნაზე მდებარე ქალაქ ხუნანამდე (გატეხილ ხიდზეა) 20—25 ვერსამდეა. ამ ხუნანამდე გან ხაზი საგარეოსს და ცივერმბორის გაყოლება გულგულამდე (შენიით კახეთშია) და კავკასიანამდე ჰყოფდა პერეთს კახეთისა (აწინდელი ფშვა-ხეცურეთი) და კუხეთისაგან (იხ. ვახუშტის რუკები. აგრეთვე გეოგრაფია, 126, 172).

კუხეთის დედა ქალაქ რუსთავში მირიანისძე ბაქრაძე ირისთავად დასხა თავის მის რევის შეი-

და ამ რუსთავსე იმავე ხანებში დროებით დიბა-ნაკა გორგასლიან ბრძოლით დახეულმა სპარსთა მეფემ ქ. ცხ. 148).

1014 წელს ჯორიკოზ კვირიკე დიდმა შეაერთა კახეთ-კუხეთი, დაიპყრა ერეთი, იწოდა მეფედ და დასვა მკისთავები: პერეთში **ოთხი** (ხორნაბუჯს, ვეჯინს, მტკ, შტორს) და კახეთ-კუხეთში **ხამი** (რუსთავს, კვეტერს, პანკისს). რუსთავს ერისთვის უფლებას დაუქვემდებარა „სრულიად კუხეთი, რომელ არს ნაგები (რუსთავი), ყარაია, ჩადივარ-სამ-გორი, უჯარმა, ლილო, ბარტლუვი, გრდონი, ხერკი (საგურამი), თიანეთი არავის კერძო ჟინ ვანამდე“, (ქ. ცხ. 2—38).

მაგრამ მე-14-ის მეფობაში თურქთა შემოსევისა და კახთა მეფის აღსართანის ღალატის—გამო რუსთავი ერთხანს ხელში ჩაეგდარა განჯის პატრონს ფადლანს (ქ. ცხ. 1—231).

ალმენდელის მამის ეამს თურქებს რუსთავი თავის საზამთრო სადგომად გაეხადდა და აქედან არბევდნენ ქვეყანას, იგი წაართვეს ქართველებმა მტერს 1115 წელს (ქ. ცხ. 245).

თამარის მამის გიორგის ეამს რუსთავი ეჭირა მის მიერ „წყალობა ხელ-დასხმულს ამირად ქართლისა და ტფილისისა. ტფილელ თავად აბულასანს (ქ. ცხ. 284). წარწერაში ვერის საყდრისა, აგებულ ქალაქ ქართლის მთავარეპისკოპოსის ბასილის მიერ თამარის რუს ქმრის ეამს (ე. თაყაიშ. Ивнѣтїя. 111—150) იგივე აბულასანი. იმავე ბასილის ძმა, როგორც ზევეთაჲ ვთქვით, მოხსენებულია „ამირთა ამირად ქართლისა. რუსთავსა და შვიდთა მთელთა“, (ქ. ცხ. 297, ხოლო რუსთავის მაგიერ შოთას უბოძებდა სხვა რამ უფრო საპატიო თანამდებობას).

მაგრამ ვინ შეიძლება ყოფილიყო ეს შოთა, რომელიც თამარი უბოძებდა რუსთავს?

ამ კითხვას მკრთალ ნათელს ჰყვანს „თამარი-ანის“ 110 ხანა, რომელშიაც ავტორი, ჩვენი შოთა, მიმპირთავს თამარს სიტყვებით: „შენით სიცოცხლე მქონდა მრუჟარსა“.

იბაღება ახალი კითხვა: „როდის აჩუქა თამარმა სიცოცხლე შოთას და რად?“

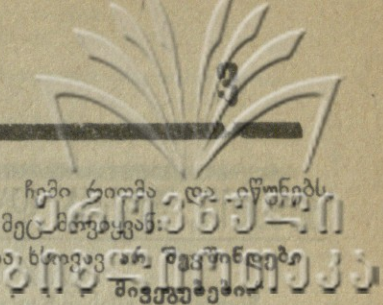
ჯერ ისევ 1900 წელს ჩვენ შოთა გვესახებოდა („ცარიკა თამარა“, გვ. 126) შოთა ართოვა-ჩისმელ, იმ შოთად, რომელიც 1177 წელს მონაწილეობას ღებულობდა დიმიტრის ამბოხებაში წინა-აღმდეგ თამარის მამისა. იმავე ამბოხებაში მონაწილეობდა რუსთავის აღდგენა მოიწადინა კახეთის მეფე

თან, ჩვენი ერთმანეთის გაუტანლობასთან და ამ ნაირით ეს დიდი კულტურული საქმე სათავემდებარედა და ჩანელდა. რასაკვირველია მოვა დრო, — ფარდა ახელდება იმ შავნებელ ხანასა და დავიანახეთ ჰერც იყო უკუდამართი და ვის წყალობით დაასა-მარეს ახლად დაწყებული ქართული კულტურული საქმე, ამას მიუღებოდა მომავალი ისტორია იტყვის, ხოლო ჩვენთვის კი ეს არის საველალო, რომ დღეს ხელმეორედ გვიხდება დამტკიცება უკვე ნათლად ყოფილი საქმისა, კეთილშობილობა, კეთილ-შობილური გარჯილობისა და განზრახვისა.

ნათქვამია „ზოგი პირი მარგებელია“ და ამ სიივის მოტანა, რომ საკითხი ქართულ ენაზე ოპერების დადგმისა უფრო მწვავედ, უფრო მკვეთრად სდგას ჩვენს წინაშე. და იგი კატეგორიულად გადაჭრის თხოულობს. მართალი რომ ითქვას, სწორეთ ამ კითხვის დემონსტრაცია იყო ჯერ კარგარეთის და შემდეგ სარაჯიშვილის იუბილეზედ. სარაჯიშვილის დღესასწაულზედ ერთი მიმოლოცველიც არ ყოფილა, რომელსაც თუმცა მოკრძალებით, მაგრამ ხაზი არ გაესვა ქართულ ენაზე ოპერების საკითხისათვის. ეს ენეც უნდა ყოფილიყო, ვინაიდან ქართველი ხალხი ზნეობრივად და სულიერად დადამტკიცდა და მას ამიტომ უხერხულად მიანია უცხო ენაზედ ესტეტიურ გემოვნების განვითარებას ათვისებდეს. ამ საღამოზედვე ყველამ იგრძნო, რომ ქართული ოპერების უკანონო შეიღად გამოცხადება სახელმწიფო თეატრის სცენაზე ყოველად დაუ-შვებელია. ალბათ ამ გარემოებას გაუწია ანგარიში განათლების კომისარმა, რომელმაც ამ ცოტა-ხანის წინ დადასტურა თეატრის ადმინისტრაციის მოსაზრებები მომავალ სეზონისთვის ქართულ ოპერებისთვის მომღერალთა დასის შედგენის შესახებ.

ალბათ ეს იყო საბაბი რომ ქართველმა მომღერელმა არტისტებმა წინადადება უკვე მიიღეს მომავალ სეზონისთვის ქართულ დასში შესვლის შესახებ.

რასაკვირველია, არსებითად არც ადმინისტრაციის სიმპატიური მოსაზრებები და არც განათლების კომისიის მიერ მათი დამტკიცება კიდევ საბუთს არ იძლევიან, რომ ეს გარდაწყვეტილება განხორციელდებოდეს და ფრთას შეისხამდეს. ამას ბევრი დამამტკიცებელი მიზეზები გადაელობება წინ. თუ არა ცვლები, მინაგვარი დადგენილება და სურვილები მიღებული იყო ჯერ კიდევ წარსული წლის დეკემბერში, მაგრამ დეკემბერს აქეთ კიდევ იმოქმედა საოპერო თეატრმა მთელი ხუთი თვე და ძლიერ-ძლიერებით უხილავ მტრეკე ძალს გამოჰკლავს ქართული ენისთვის „სეველილი დლაჟი“ როსისინისა, თუ არ ჩავალთ სათვალავში „აბესალომ და ეთერს“, და „კოტე და ქეთოს“, რომელთაც ამ ხუთ თვეში ოთხი საღამო დაიკავეს. აი ასეთს გარემოებაში იყო ჩავარდნილი ქართული ოპერა განათლების-ძლიერებით უხილავ მტრეკე ძალს გამოჰკლავს ქართული ენისთვის „სეველილი დლაჟი“ როსისინისა, თუ არ ჩავალთ სათვალავში „აბესალომ და ეთერს“, და „კოტე და ქეთოს“, რომელთაც ამ ხუთ თვეში ოთხი საღამო დაიკავეს. აი ასეთს გარემოებაში იყო ჩავარდნილი ქართული ოპერა განათლების-ძლიერებით უხილავ მტრეკე ძალს გამოჰკლავს ქართული ენისთვის „სეველილი დლაჟი“ როსისინისა, თუ არ ჩავალთ სათვალავში „აბესალომ და ეთერს“, და „კოტე და ქეთოს“, რომელთაც ამ ხუთ თვეში ოთხი საღამო დაიკავეს. აი ასეთს გარემოებაში იყო ჩავარდნილი ქართული ოპერა განათლების-ძლიერებით უხილავ მტრეკე ძალს გამოჰკლავს ქართული ენისთვის „სეველილი დლაჟი“ როსისინისა, თუ არ ჩავალთ სათვალავში „აბესალომ და ეთერს“, და „კოტე და ქეთოს“, რომელთაც ამ ხუთ თვეში ოთხი საღამო დაიკავეს. აი ასეთს გარემოებაში იყო ჩავარდნილი ქართული ოპერა განათლების-ძლიერებით უხილავ მტრეკე ძალს გამოჰკლავს ქართული ენისთვის „სეველილი დლაჟი“ როსისინისა, თუ არ ჩავალთ სათვალავში „აბესალომ და ეთერს“, და „კოტე და ქეთოს“, რომელთაც ამ ხუთ თვეში ოთხი საღამო დაიკავეს. აი ასეთს გარემოებაში იყო ჩავარდნილი ქართული ოპერა განათლების-ძლიერებით უხილავ მტრეკე ძალს გამოჰკლავს ქართული ენისთვის „სეველილი დლაჟი“ როსისინისა, თუ არ ჩავალთ სათვალავში „აბესალომ და ეთერს“, და „კოტე და ქეთოს“, რომელთაც ამ ხუთ თვეში ოთხი საღამო დაიკავეს. აი ასეთს გარემოებაში იყო ჩავარდნილი ქართული ოპერა განათლების-ძლიერებით უხილავ მტრეკე ძალს გამოჰკლავს ქართული ენისთვის „სეველილი დლაჟი“ როსისინისა, თუ არ ჩავალთ სათვალავში „აბესალომ და ეთერს“, და „კოტე და ქეთოს“, რომელთაც ამ ხუთ თვეში ოთხი საღამო დაიკავეს. აი ასეთს გარემოებაში იყო ჩავარდნილი ქართული ოპერა განათლების-ძლიერებით უხილავ მტრეკე ძალს გამოჰკლავს ქართული ენისთვის „სეველილი დლაჟი“ როსისინისა, თუ არ ჩავალთ სათვალავში „აბესალომ და ეთერს“, და „კოტე და ქეთოს“, რომელთაც ამ ხუთ თვეში ოთხი საღამო დაიკავეს. აი ასეთს გარემოებაში იყო ჩავარდნილი ქართული ოპერა განათლების-ძლიერებით უხილავ მტრეკე ძალს გამოჰკლავს ქართული ენისთვის „სეველილი დლაჟი“ როსისინისა, თუ არ ჩავალთ სათვალავში „აბესალომ და ეთერს“, და „კოტე და ქეთოს“, რომელთაც ამ ხუთ თვეში ოთხი საღამო დაიკავეს. აი ასეთს გარემოებაში იყო ჩავარდნილი ქართული ოპერა განათლების-ძლიერებით უხილავ მტრეკე ძალს გამოჰკლავს ქართული ენისთვის „სეველილი დლაჟი“ როსისინისა, თუ არ ჩავალთ სათვალავში „აბესალომ და ეთერს“, და „კოტე და ქეთოს“, რომელთაც ამ ხუთ თვეში ოთხი საღამო დაიკავეს. აი ასეთს გარემოებაში იყო ჩავარდნილი ქართული ოპერა განათლების-ძლიერებით უხილავ მტრეკე ძალს გამოჰკლავს ქართული ენისთვის „სეველილი დლაჟი“ როსისინისა, თუ არ ჩავალთ სათვალავში „აბესალომ და ეთერს“, და „კოტე და ქეთოს“, რომელთაც ამ ხუთ თვეში ოთხი საღამო დაიკავეს. აი ასეთს გარემოებაში იყო ჩავარდნილი ქართული ოპერა განათლების-ძლიერებით უხილავ მტრეკე ძალს გამოჰკლავს ქართული ენისთვის „სეველილი დლაჟი“ როსისინისა, თუ არ ჩავალთ სათვალავში „აბესალომ და ეთერს“, და „კოტე და ქეთოს“, რომელთაც ამ ხუთ თვეში ოთხი საღამო დაიკავეს. აი ასეთს გარემოებაში იყო ჩავარდნილი ქართული ოპერა განათლების-ძლიერებით უხილავ მტრეკე ძალს გამოჰკლავს ქართული ენისთვის „სეველილი დლაჟი“ როსისინისა, თუ არ ჩავალთ სათვალავში „აბესალომ და ეთერს“, და „კოტე და ქეთოს“, რომელთაც ამ ხუთ თვეში ოთხი საღამო დაიკავეს. აი ასეთს გარემოებაში იყო ჩავარდნილი ქართული ოპერა განათლების-ძლიერებით უხილავ მტრეკე ძალს გამოჰკლავს ქართული ენისთვის „სეველილი დლაჟი“ როსისინისა, თუ არ ჩავალთ სათვალავში „აბესალომ და ეთერს“, და „კოტე და ქეთოს“, რომელთაც ამ ხუთ თვეში ოთხი საღამო დაიკავეს. აი ასეთს გარემოებაში იყო ჩავარდნილი ქართული ოპერა განათლების-ძლიერებით უხილავ მტრეკე ძალს გამოჰკლავს ქართული ენისთვის „სეველილი დლაჟი“ როსისინისა, თუ არ ჩავალთ სათვალავში „აბესალომ და ეთერს“, და „კოტე და ქეთოს“, რომელთაც ამ ხუთ თვეში ოთხი საღამო დაიკავეს. აი ასეთს გარემოებაში იყო ჩავარდნილი ქართული ოპერა განათლების-ძლიერებით უხილავ მტრეკე ძალს გამოჰკლავს ქართული ენისთვის „სეველილი დლაჟი“ როსისინისა, თუ არ ჩავალთ სათვალავში „აბესალომ და ეთერს“, და „კოტე და ქეთოს“, რომელთაც ამ ხუთ თვეში ოთხი საღამო დაიკავეს. აი ასეთს გარემოებაში იყო ჩავარდნილი ქართული ოპერა განათლების-ძლიერებით უხილავ მტრეკე ძალს გამოჰკლავს ქართული ენისთვის „სეველილი დლაჟი“ როსისინისა, თუ არ ჩავალთ სათვალავში „აბესალომ და ეთერს“, და „კოტე და ქეთოს“, რომელთაც ამ ხუთ თვეში ოთხი საღამო დაიკავეს. აი ასეთს გარემოებაში იყო ჩავარდნილი ქართული ოპერა განათლების-ძლიერებით უხილავ მტრეკე ძალს გამოჰკლავს ქართული ენისთვის „სეველილი დლაჟი“ როსისინისა, თუ არ ჩავალთ სათვალავში „აბესალომ და ეთერს“, და „კოტე და ქეთოს“, რომელთაც ამ ხუთ თვეში ოთხი საღამო დაიკავეს. აი ასეთს გარემოებაში იყო ჩავარდნილი ქართული ოპერა განათლების-ძლიერებით უხილავ მტრეკე ძალს გამოჰკლავს ქართული ენისთვის „სეველილი დლაჟი“ როსისინისა, თუ არ ჩავალთ სათვალავში „აბესალომ და ეთერს“, და „კოტე და ქეთოს“, რომელთაც ამ ხუთ თვეში ოთხი საღამო დაიკავეს. აი ასეთს გარემოებაში იყო ჩავარდნილი ქართული ოპერა განათლების-ძლიერებით უხილავ მტრეკე ძალს გამოჰკლავს ქართული ენისთვის „სეველილი დლაჟი“ როსისინისა, თუ არ ჩავალთ სათვალავში „აბესალომ და ეთერს“, და „კოტე და ქეთოს“, რომელთაც ამ ხუთ თვეში ოთხი საღამო დაიკავეს. აი ასეთს გარემოებაში იყო ჩავარდნილი ქართული ოპერა განათლების-ძლიერებით უხილავ მტრეკე ძალს გამოჰკლავს ქართული ენისთვის „სეველილი დლაჟი“ როსისინისა, თუ არ ჩავალთ სათვალავში „აბესალომ და ეთერს“, და „კოტე და ქეთოს“, რომელთაც ამ ხუთ თვეში ოთხი საღამო დაიკავეს. აი ასეთს გარემოებაში იყო ჩავარდნილი ქართული ოპერა განათლების-ძლიერებით უხილავ მტრეკე ძალს გამოჰკლავს ქართული ენისთვის „სეველილი დლაჟი“ როსისინისა, თუ არ ჩავალთ სათვალავში „აბესალომ და ეთერს“, და „კოტე და ქეთოს“, რომელთაც ამ ხუთ თვეში ოთხი საღამო დაიკავეს. აი ასეთს გარემოებაში იყო ჩავარდნილი ქართული ოპერა განათლების-ძლიერებით უხილავ მტრეკე ძალს გამოჰკლავს ქართული ენისთვის „სეველილი დლაჟი“ როსისინისა, თუ არ ჩავალთ სათვალავში „აბესალომ და ეთერს“, და „კოტე და ქეთოს“, რომელთაც ამ ხუთ თვეში ოთხი საღამო დაიკავეს. აი ასეთს გარემოებაში იყო ჩავარდნილი ქართული ოპერა განათლების-ძლიერებით უხილავ მტრეკე ძალს გამოჰკლავს ქართული ენისთვის „სეველილი დლაჟი“ როსისინისა, თუ არ ჩავალთ სათვალავში „აბესალომ და ეთერს“, და „კოტე და ქეთოს“, რომელთაც ამ ხუთ თვეში ოთხი საღამო დაიკავეს. აი ასეთს გარემოებაში იყო ჩავარდნილი ქართული ოპერა განათლების-ძლიერებით უხილავ მტრეკე ძალს გამოჰკლავს ქართული ენისთვის „სეველილი დლაჟი“ როსისინისა, თუ არ ჩავალთ სათვალავში „აბესალომ და ეთერს“, და „კოტე და ქეთოს“, რომელთაც ამ ხუთ თვეში ოთხი საღამო დაიკავეს. აი ასეთს გარემოებაში იყო ჩავარდნილი ქართული ოპერა განათლების-ძლიერებით უხილავ მტრეკე ძალს გამოჰკლავს ქართული ენისთვის „სეველილი დლაჟი“ როსისინისა, თუ არ ჩავალთ სათვალავში „აბესალომ და ეთერს“, და „კოტე და ქეთოს“, რომელთაც ამ ხუთ თვეში ოთხი საღამო დაიკავეს. აი ასეთს გარემოებაში იყო ჩავარდნილი ქართული ოპერა განათლების-ძლიერებით უხილავ მტრეკე ძალს გამოჰკლავს ქართული ენისთვის „სეველილი დლაჟი“ როსისინისა, თუ არ ჩავალთ სათვალავში „აბესალომ და ეთერს“, და „კოტე და ქეთოს“, რომელთაც ამ ხუთ თვეში ოთხი საღამო დაიკავეს. აი ასეთს გარემოებაში იყო ჩავარდნილი ქართული ოპერა განათლების-ძლიერებით უხილავ მტრეკე ძალს გამოჰკლავს ქართული ენისთვის „სეველილი დლაჟი“ როსისინისა, თუ არ ჩავალთ სათვალავში „აბესალომ და ეთერს“, და „კოტე და ქეთოს“, რომელთაც ამ ხუთ თვეში ოთხი საღამო დაიკავეს. აი ასეთს გარემოებაში იყო ჩავარდნილი ქართული ოპერა განათლების-ძლიერებით უხილავ მტრეკე ძალს გამოჰკლავს ქართული ენისთვის „სეველილი დლაჟი“ როსისინისა, თუ არ ჩავალთ სათვალავში „აბესალომ და ეთერს“, და „კოტე და ქეთოს“, რომელთაც ამ ხუთ თვეში ოთხი საღამო დაიკავეს. აი ასეთს გარემოებაში იყო ჩავარდნილი ქართული ოპერა განათლების-ძლიერებით უხილავ მტრეკე ძალს გამოჰკლავს ქართული ენისთვის „სეველილი დლაჟი“ როსისინისა, თუ არ ჩავალთ სათვალავში „აბესალომ და ეთერს“, და „კოტე და ქეთოს“, რომელთაც ამ ხუთ თვეში ოთხი საღამო დაიკავეს. აი ასეთს გარემოებაში იყო ჩავარდნილი ქართული ოპერა განათლების-ძლიერებით უხილავ მტრეკე ძალს გამოჰკლავს ქართული ენისთვის „სეველილი დლაჟი“ როსისინისა, თუ არ ჩავალთ სათვალავში „აბესალომ და ეთერს“, და „კოტე და ქეთოს“, რომელთაც ამ ხუთ თვეში ოთხი საღამო დაიკავეს. აი ასეთს გარემოებაში იყო ჩავარდნილი ქართული ოპერა განათლების-ძლიერებით უხილავ მტრეკე ძალს გამოჰკლავს ქართული ენისთვის „სეველილი დლაჟი“ როსისინისა, თუ არ ჩავალთ სათვალავში „აბესალომ და ეთერს“, და „კოტე და ქეთოს“, რომელთაც ამ ხუთ თვეში ოთხი საღამო დაიკავეს. აი ასეთს გარემოებაში იყო ჩავარდნილი ქართული ოპერა განათლების-ძლიერებით უხილავ მტრეკე ძალს გამოჰკლავს ქართული ენისთვის „სეველილი დლაჟი“ როსისინისა, თუ არ ჩავალთ სათვალავში „აბესალომ და ეთერს“, და „კოტე და ქეთოს“, რომელთაც ამ ხუთ თვეში ოთხი საღამო დაიკავეს. აი ასეთს გარემოებაში იყო ჩავარდნილი ქართული ოპერა განათლების-ძლიერებით უხილავ მტრეკე ძალს გამოჰკლავს ქართული ენისთვის „სეველილი დლაჟი“ როსისინისა, თუ არ ჩავალთ სათვალავში „აბესალომ და ეთერს“, და „კოტე და ქეთოს“, რომელთაც ამ ხუთ თვეში ოთხი საღამო დაიკავეს. აი ასეთს გარემოებაში იყო ჩავარდნილი ქართული ოპერა განათლების-ძლიერებით უხილავ მტრეკე ძალს გამოჰკლავს ქართული ენისთვის „სეველილი დლაჟი“ როსისინისა, თუ არ ჩავალთ სათვალავში „აბესალომ და ეთერს“, და „კოტე და ქეთოს“, რომელთაც ამ ხუთ თვეში ოთხი საღამო დაიკავეს. აი ასეთს გარემოებაში იყო ჩავარდნილი ქართული ოპერა განათლების-ძლიერებით უხილავ მტრეკე ძალს გამოჰკლავს ქართული ენისთვის „სეველილი დლაჟი“ როსისინისა, თუ არ ჩავალთ სათვალავში „აბესალომ და ეთერს“, და „კოტე და ქეთოს“, რომელთაც ამ ხუთ თვეში ოთხი საღამო დაიკავეს. აი ასეთს გარემოებაში იყო ჩავარდნილი ქართული ოპერა განათლების-ძლიერებით უხილავ მტრეკე ძალს გამოჰკლავს ქართული ენისთვის „სეველილი დლაჟი“ როსისინისა, თუ არ ჩავალთ სათვალავში „აბესალომ და ეთერს“, და „კოტე და ქეთოს“, რომელთაც ამ ხუთ თვეში ოთხი საღამო დაიკავეს. აი ასეთს გარემოებაში იყო ჩავარდნილი ქართული ოპერა განათლების-ძლიერებით უხილავ მტრეკე ძალს გამოჰკლავს ქართული ენისთვის „სეველილი დლაჟი“ როსისინისა, თუ არ ჩავალთ სათვალავში „აბესალომ და ეთერს“, და „კოტე და ქეთოს“, რომელთაც ამ ხუთ თვეში ოთხი საღამო დაიკავეს. აი ასეთს გარემოებაში იყო ჩავარდნილი ქართული ოპერა განათლების-ძლიერებით უხილავ მტრეკე ძალს გამოჰკლავს ქართული ენისთვის „სეველილი დლაჟი“ როსისინისა, თუ არ ჩავალთ სათვალავში „აბესალომ და ეთერს“, და „კოტე და ქეთოს“, რომელთაც ამ ხუთ თვეში ოთხი საღამო დაიკავეს. აი ასეთს გარემოებაში იყო ჩავარდნილი ქართული ოპერა განათლების-ძლიერებით უხილავ მტრეკე ძალს გამოჰკლავს ქართული ენისთვის „სეველილი დლაჟი“ როსისინისა, თუ არ ჩავალთ სათვალავში „აბესალომ და ეთერს“, და „კოტე და ქეთოს“, რომელთაც ამ ხუთ თვეში ოთხი საღამო დაიკავეს. აი ასეთს გარემოებაში იყო ჩავარდნილი ქართული ოპერა განათლების-ძლიერებით უხილავ მტრეკე ძალს გამოჰკლავს ქართული ენისთვის „სეველილი დლაჟი“ როსისინისა, თუ არ ჩავალთ სათვალავში „აბესალომ და ეთერს“, და „კოტე და ქეთოს“, რომელთაც ამ ხუთ თვეში ოთხი საღამო დაიკავეს. აი ასეთს გარემოებაში იყო ჩავარდნილი ქართული ოპერა განათლების-ძლიერებით უხილავ მტრეკე ძალს გამოჰკლავს ქართული ენისთვის „სეველილი დლაჟი“ როსისინისა, თუ არ ჩავალთ სათვალავში „აბესალომ და ეთერს“, და „კოტე და ქეთოს“, რომელთაც ამ ხუთ თვეში ოთხი საღამო დაიკავეს. აი ასეთს გარემოებაში იყო ჩავარდნილი ქართული ოპერა განათლების-ძლიერებით უხილავ მტრეკე ძალს გამოჰკლავს ქართული ენისთვის „სეველილი დლაჟი“ როსისინისა, თუ არ ჩავალთ სათვალავში „აბესალომ და ეთერს“, და „კოტე და ქეთოს“, რომელთაც ამ ხუთ თვეში ოთხი საღამო დაიკავეს. აი ასეთს გარემოებაში იყო ჩავარდნილი ქართული ოპერა განათლების-ძლიერებით უხილავ მტრეკე ძალს გამოჰკლავს ქართული ენისთვის „სეველილი დლაჟი“ როსისინისა, თუ არ ჩავალთ სათვალავში „აბესალომ და ეთერს“, და „კოტე და ქეთოს“, რომელთაც ამ ხუთ თვეში ოთხი საღამო დაიკავეს. აი ასეთს გარემოებაში იყო ჩავარდნილი ქართული ო

ეს კი ამ ბოლოს დროს დაიწყო და ძლიერ შე-
ჩვიეს თავისი მუსიკალური სმენა „შვილსა“ და
„ეს“. ეტყობა მათთვის ცხოვრებას ვერა უსწავ-
რები-რა, გარდა ლუკმა პურზედ ფიქრისა.
გვინდა ვიფიქროთ, რომ შემდეგში ეს ასე
არ იქნება, ეს არ იქნება მაშინაც კი, როდეს-
აც ამ საქმეს მფარველად თვით კომისარიატი გა-
რჩენილება; ყველა ქართველი ხელოვანი მუსიკოსი
და უფრო კი მომღერალი ფიზიკურად უნდა იდგეს
საღვთო საღვთო და პირნათლად ასრულებდეს
ჩვეულებრივ მოვალეობას ეროვნულ კულტურის
ლორწინების წინაშე. მხოლოდ ამ შემთხვევაში
მოძრაობა ჩვენდა სასიხარულოდ ის დიდი კულ-
ტურული საქმე, რომელიც ერის წინსვლას ამოვარდ-
ნილ და დაკარგულ ძვირფას თვალთვით აქლდა.

მხოლოდ ამისთანა ერთსაფიქრობას შეუძლიან ჩა-
აქროს ავტორიზებული ქურა ჩვენში უცხო ხელოვნე-
ბისა, რომლის ბრწყინავი სხივები თვალს გვისე-
რავს და ძირიან-ფესვიანად სიბრტყეზედ ადგ-
მულ ქართულ მუსიკის ხელოვნებას. მხოლოდ ამის-
თანა ფიზიკურ ერთსაფიქრობას შეუძლიან სხვისა
ნათამბლაზედ გააღვიოს ქართული ოპერის საქმე
და სამუდამოდ გამოაცალოს ნიადაგი იმ შავ ძა-
ლას, რომელიც დღემდის ამ საქმის მოწყობას აფერ-
ხებდა და ქართველ ხალხს უსაზღვრად საშუალებას
თავის ენაზედ მოესმინა და დაესვენებინა სმენა ამა
თუ იმ დიდი კომპონისტის ნაწარმოებთ.

ი. კარგარეთელი.

მედიკალიზაცია

ამხ. რედაქტორ!
გინადგან ჩვენ ვერსად გავხდით ღონისძიებას,
რომ სამართლიანი პასუხი მიგველო, გთხოვთ ეს
ჩვენი წერილი დაგვიბეჭდოთ მახლობელ თქვენს პა-
ტიცემულ გაზეთის ნომერში.

მიწა. ტყის საწარმოო კავშირის საყურადღე-
პოთ.
ჩვენ კავშირის წევრნი ვართ, სახ. საგურამის
შტატში ვირიცხებით მიწის მუშებთ. ილია ჭავჭა-
ვაძის დროსაც ამ მამულში ვმუშაობდით. ბევრი
ამაგი და ოფლი გვაქვს ჩაღვრილი.

როდესაც დამკარდა საბჭოთა ხელისუფლება,
მართო ჩვენ შევჩინეთ ამ მამულსა. შემდეგში მო-
გვემართნენ სხვა მუშებიც, ზოგი დღიური მუშებიც
არაიან.

დღეს გამეგ ახალაძე გამოგვიცხადა, თქვენ
დათხოვნილი ხართ მამულიდანაო. მიზეზი არ გვი-
თხრა. ჩვენ წერილ-შვილი ოჯახი ზურგზე გვეკიდია,
ახალი მოსული მუშები, კი მართხელნი არიან, თუ
მეტრნი ვართ ამ მამულში, მაშინ დღიური მუშებს რა
ესაქმება?

ამასთანავე გამეგ ახალაძე გვიცხადებს, რომ
ამ მამულის მიწები, ვისაც გვიჭირავს და ნათესი
გვაქვს, ღალატითაა მიწიდან უნდა გავანადგოროთ. წი-
ნათ, როდესაც ბატონისაგან გვექონდა ალბულის
საღვთო მიწები, ამოდნა ღალატ-არ ვინდობდით, დი-
დი ამბავი იყო დღიურზედ 7 ფ. მიგვეცა. დღეს კი
მეტრ გვხდება, ე. ი., დღიურზედ მოსავალი არა
ნაკლებ 50-60 ფ. იქნება, მაშასადამე 10 ფ. ღა-
ლა უნდა გადავიხადოთ. *)

*) გიათრაბის მამულში გლეხები იხდიან
ერთ მეათედს მამულის შემოსავლისა და ჩვენ კი
ერთი მეექვსედით უნდა გადავიხადოთ.

პილავ და პილავ გარეთსა

მოქალაქე რედაქტორ!
გთხოვთ თქვენში გახდეთ ფურცლებიდან გა-
დასცეთ მართლად შეამდინარეს, რომ შათან-ბაზ-
რული ლანძღვა-გინების ადგილი ისევ შათანთ ბა-
ზარია და არა ქართველი ინტელექტუალის სუფრა.
ყოველ შემთხვევაში ლანძღვისაგან მე შეითან-ბა-
ზარშიც შევიკავებდი თავს.

გამრეკელისა, თამარის ამირსპასალარისა და ალ-
ბაღ ჭიანჭყისა. 1185 წელს თამარი რუსთავის
საერისთოს, რომელიც მიუწევდა ქინეანამდე, მიუ-
ბოძებდა თავის მიერ სიციცხელ ნაშუქარს. აწ მის
ერთგულ ყმას შოთას, ხოლო 1191 წელს, სცნობდა-
რა საჭიროდ, სტრატეგიული თვალსაზრისით, მო-
ესხა სხენებულ საერისთაოში ერისთავის თანამდე-
ბობა და მისი უფლება ნაწილობრივ გადაეცა
ამირსპასალარ სარგის მხარგრძელისთვის (რუსთავი)
და მანდატურთ, უხუცეს ჭიანჭყისთვის (ქინეანი),
შოთას მისცემდა სხვა საპატიო რამ თანამდებობას,
და მაშინ, როდესაც, ჭიანჭყი უკვე ქინეანის გამგე
თავის ქინეანის ქონებას, ღვთისა სწორ თამარის
დაკითხვით (იხ. ჭიანჭყის გუჯარი) შესწირავდა
შოთა-მღვიმეს, მის გუჯარს დაამტკიცებდა იმ ქინეა-
ნის წინანდელი გამგებელი შოთაც და თან იმავე
შოთა მღვიმეს შესწირავდა თავის ერისთავობის
დროს ქინეანსვე შეძენილი თავის ქონებასაც.

რუსთავის საერისთავოს მოვლის შემდეგ რა
პატივს მიუბოძებდა თამარი შოთას, მატარებით არა
სჩანს, მაგრამ გადმოცემა იუწყება, შოთა იყო თა-
მარის მოლორე. შესაძლებელია, მართლაც თამარს
პოეტისთვის ებოძებინოს თანამდებობა მოლორეო-
ბისა. საფიქრებელია, თავის ამ თანამდებობაზე მი-
უთითებდნენ თვით პოეტიც, როდესაც ამბობს (14):
„მე რუსთაველი ხელობითა ვქმნ საქმესა ამაღარა“.

ეს „ამაღარა“ თითქო წარმოგებულა ისე, ვით
სპარსული ჰამა-სალა-ამასალა (საყოველ-წლიო, ჯა-
მაგირი, შემოსავალი. იხ. დასტურდ. 192); თვით
სპარსული „ღარი“ გვხვდება მრავალ რთულ სიტყ-
ვებში: ხაზინაღარი, სარღარი, ალაღარი (მეღამე,
მეღარი), ამბარღარი, აბღარი (მეწყლე), ჰავაღა-
რი და სხ.

ამგვარადვე შეიძლება ავტორს ეწარმოებინოს
„ამაღარი“ (ჰამა-ღარი) დასამალავად თავის ველო-
ბისა, მოლორეობისა, სახელმწიფოს „ყოველი (ჰამა)
შემოსავლის მქონელობისა, ხელთ-მჭირაობისა.

აქ ფრიად საგულისხნია ტიპოთე მიტროპო-
ლიტის უწყება, რომ შოთა იყო მეტურკლეთ-უხუ-
ცესი. იგი სწერს (მოხილვა..., 154):

„კვალად ჯვარის მონასტერი (იერუსალიმისა)
დაძველებულა და გუმბათის ქვეით სვეტი გაუახლ-
ბია და დაუხატვინებია შოთას რუსთაველს მეტურკ-
ლეთ-უხუცესს, თვითონაც შიგა ჰატიო მოხუცებუ-
ლი“. იქვე გვ. 159: „მუნ (იმავე საყდარში) ჰატიო

აგრეთვე ვაცხადებთ, გამგემ ჯამაგირი სრუ-
ლად არ მოგვცა. ჩვენი მამული მოქცეული იყო მე-3
ზოლში და გვაკლდებოდა ყოველთვე ერთი მეტუ-
რედი ჯამაგირისა. კავშირიდან მოგვივიდა მოწყ-
როლობა, რომ ზოლი მოხსნოდა და 1-ლ მარტი-
დან უნდა მიგველო ჯამაგირი სრულიად. გამგემ
კავშირის მოწყობილობა არ მიიღო და ვანაცხადა:
—მე არა ვცნობ კავშირის მოწყობილობას, ვიდრე
ოფიციალურად კომისარიატიდან არ მომივიდო.

ჩვენ ვიღებთ ყოველთვე და თვე ხორბალსა,
მთავრობა გვაძლევს ადგილობრივ ხორბალს
ფუტის 840.000 მანეთად. გამგემ კი გვიანგარიზა
ერთი მილიონი.

თავით თავის დროზე არ ვიღებთ ჯამაგირს,
ცარიელ პურზედ და წყალზედ ვართ, ქალამნები არ
გვაცვია და გამგე კი ასეთ წინანდელ ჩინოვნიკურ
ხრიკებსა სწვდება და ჩვენ გვიძლევს, მივმართოთ
უმაღლეს მთავრობას.

უნდა დაუმატოთ, რომ ჩვენ წერილშივლინი
მუშები ვიღებდით 11 მისამდის 1 ფ. 30 გ. ხორ-
ბალს თვეში, მარტოხელნიც ამას იღებდნენ, თი-
თონ გამგე იღებს 8 ფ. რათ არის ასეთი გაურჩე-
ლობა, რატომ ჩვენ ასე გვაგზავს გამგე ახა-
ლაძე?

ბევრი კიდევ ასეთი უსამართლობა ხდება
ჩვენს მამულში: სურსათ-სანოვანის უთანასწორო
განაწილება, ზედ-მეტრ სამუშაოს ფასის არ მიცე-
მა, მამულის შემოსავლით მუქიანთ სარგებლობა და
სხვ., რომ ეს ღალა იყოს, ჩვენ მოვითხოვთ კავში-
რისაგან, დანიშნოს კომისია, მაშინ ყოველივე
გამოაშვარებდნენ.

საგ. სამ. მამულის მუშები: **ხოლო ფრიდო-
ნაშვილი, გიგო ზვინიშვილი.** მათი უწერლობის
გამო ხელს ვაწერ **გიორგი თეთრაშვილი.**

მე ეს პასუხიც არ მინდოდა, მაგრამ რა ვქნა,
ჩამოთრია მართლად თავის წუძეში. მართლაც, რომე-
ლიც შორეულ საუკუნოების ბნელ ტანთსაცმელში
შეხვეწილა, განაგრძობს ჩემს მიკერტურად ლანძღვას
(მისი წერილების სახელია სიტყვა „ლანძღვა“).

მე, როგორც გულმტკიცყოლი და გულწრფელი
კახელი გლეხი, პირდაპირ მივდივარ მართლსთან.

შოთა რუსთაველი მეტურკლეთ-უხუცესი.“)

შოთას არაბიზმების გამო.

სოქალი. ჩუბინაშვილი: „სოქალი, საზოგა-
დო სახელი ძვირფასთა ქვათა. ვფ. ტყ. 42“. ამა-
სვე ბძანებს თეიმურაზ ბატონიშვილი. ი. აბულა-
ძით „სა. სოქალი“ სიყვარულს, ფერ-მიმდილობა
სიყვარულისაგან. სიყვითელი, სეველა-მორეულობა.
საკუთრები იგი ნიშნავს ყანის ქირს, ყანის სიყვით-
ლეს“. ვფიქრობთ აბულაძის „სპარსული სოქალ“
ნამდვილად უნთა იყოს მხოლოდ თათრული სეჟუ-
ლი, მოფუშული, და ამისთანა სიტყვა-კი, მით უმე-
ტეს „ყანის ქირა“, „ყანის სიყვითლე“ სრულიად
არ უდგება „ვეფხისტ ტყაოსნის“ ტექსტს. ჩვენ გგო-
ნია, უკვე მივადგინო სოქალის ნამდვილი მნიშვნე-
ლობას. ფარსადან გორგიჯანიძის ქართულ-არაბულ-

*) ა. ცაგარელი ამბობს (ქართულთა სიძვე-
ლეთა სახსრებით პალესტინა..., გვ. 94): ქართ-
ველთა ჯვრის მონასტრის მეორე სვეტზე, წმ. მკ-
სიმესა და იოანე დამასველს შორის, გამოხატულია
პოეტი შოთა, დამოკიდებული, ხელზე აყვარებული, სა-
შუალო საუკუნეების ქართველ დიდებულ **ხელისუ-
ფალის ხატვით** და ზემო ასომთავრულ წარწე-
რით: „ამისა დამხატვას შოთას ნამდვილი ღმერთ-
მან ამინ. რუსთაველი“ (იქვე, 244). რახან პოეტი
გამოხატულია არა ბერულ საცმელით, ცაგარელი
უარაყოფს გადმოცემას, რომ შოთა სიბერის დროს
ბერად აღკვეცილიყო. (გვ. 55). 6. მარს იერუსა-
ლიშში უნახავს ასომთავრული დაწერილი ქალა-
დის ფურცელი 56 მისახსენებელი. მე-49-ში სწე-
რია: „მარშაბათის სულის წმინდის მოსლერისა წირ-
ვა-ალბაო შოთასა მეტურკლეთ-უხუცესისა. შეუდ-
ვენ ღმერთმან“. (მარ. ალაშანი, XXVIII).

ალბად ტიპოთეს დროს მეტურკლეთ-უხუცესო-
ბა და მოლორეთ-უხუცესობა მიანდით ერთ და
იმავე თანამდებობად, ნამდვილად კი ეს სხვა და
სხვა კედლობაა. მეტურკლეთ-უხუცესი იყო ვაზირი,
ხოლო მოლორეთ-უხუცესი იყო ხაზინაღარი და
ექვემდებარებოდა არა მეტურკლეთ-უხუცესს, არა-
მედ მსახურთა უხუცესს (იხ. ივ. ჯავახ. „ქართული
სამართლის ისტორია“, 169, 184). და შოთა ვერც
იქნებოდა მეტურკლეთ-უხუცესი, ვინაიდან ეს თა-
ნამდებობა თამარის დროს ეჭირა კახაბერ ვარდა-
ნიძეს (ქ. კხ. 283). ყოველ შემთხვევაში ეს ერთი
შეგვიძლია ვთქვათ: ძველადაც ამაღარი „ჰამაღარად“
უნდა შესმინოდათ, რომ ღარიჩნოლა გადმოცემა
შოთას ველობით მოლორეობის შესახებ.

ჩემი სახით და, თუმცა არა მწამს მის მიერ ქურ-
დობად მონათლული გავლენა, მაინც მისი ნაშე-
ლობის სიტყვით ვეცხვი მას, რომ თუ მართლა გავ-
ლენას შეიძლება ქურდობა უწოდოთ, მაშინ არც
ი. გრიშაშვილი იქნება მკედლიშვილზე ნაკლები
ბიჭი.

მართლა ბრძანებს: ი. მკედლიშვილის ერთი
ერთი კარგი ღირსება აქვს, სახელდობრ ისა, რომ
მას არც ერთი პოეტი არ დარჩა გაუქურდავით.
ამაზე მართლაც სამწუხაროდ უნდა ვსთქვა, რომ
სწორედ ესევე ღირსება აქვს ძია-სოსო გრიშა-
შვილსაც.

მაგალითები ვნებავთ?
რამდენიც გინდათ!

მხოლოდ მოვიყვან ჯერ-ჯერობით ოთხს, რად-
განაც მართლაც ოთხი მოიყვანა თავის წერილში,
ჩემ შესახებ. მე მას წინ არ გაუსწრობ, რადგანაც,
ამასაც იძულებით ვჩადი შუამდინარელის ენია-
ნობით.

მაგრამ მოვიყვანოთ მაგალითები:
„წმინდა ხარ, წმინდა
ივერის ტურფა ასულ!
იყავ კურთხეულ
უხუთით უკუნისამდე!“

ა. შანშაშვილი.

„წმინდა ხარ, წმინდა
ივერის ტურფა ასულ,
იყავ კურთხეულ
უხუთით—უკუნისამდე.“

ი. გრიშაშვილი.

„უნდა აღსდგეს საქართველო—
ეხლა ან და არასოდეს!“

კ. მაყაშვილი.

„უნდა აღსდგეს საქართველო—
ეხლა ან და არასოდეს!“

ი. გრიშაშვილი.

„მოჩუხჩუხებს ნაკადული
ყვავილებში ჩამალული.“

კიკნა ფშაველა,

„ყვავილებში ჩამალული
მოჩუხჩუხებს ნაკადული.“

ი. გრიშაშვილი.

„ჩემი ყური დიამა კარგის ამბების
მოსმენით.“

შექსპირი.

„ჩემი ყური დამშეულა კარგი ამბის
მოსმენით.“

ი. გრიშაშვილი.

მხოლოდ ოთხს მაგალითს მოვიყვან მეტეი,
ესთქვი და პირნათლადაც შეგჩერდები ოთხზე. ხო-
ლო ძია მართლად გაიგოს, რომ, თუ ერთი პოეტის
გავლენა მეორეზე ქურდობაა, უფრო დიდი ქურდი
და მძარცველი ი. მკედლიშვილი კი არა, სახელ-
განთქმელი ი. გრიშაშვილი ბრძანდება.

მართალია, მე მოვიყვანე გრიშაშვილისაგან
ნასესხები სხვისა სტრიქონები, ფრაზები, მაგრამ
არა ვარ მართლსაყვით სულ-მდაბალი, ჭკუა-გახრ-
წნილი აღმანი და არ ვიტყვი, რომ ამისათვის
გრიშაშვილი უნებურა მეთქი. ისევე ძველ აზრს ვი-
ცავ: ეს არის ერთმანეთზე ნებსითი და უნებლიეთი
მოვლენა (უფრო უნებლიეთი).

სპარსულ ლექსიკონით „არაბული სოქ არის ქარ-
თული სულენო“ (ჩვენი უფრასდან გორგიჯანიძე და
მისინ შრომანი“, გვ. 46).

ბ. 42: ავთანდილს მიხვდა სიამე:

ესება სჭირს მის სოქ ალისა

ე. ი. გაქრობა, განელება (ესება) საჭირო
სულენლ ცეცხლისა (ალისა), რომელიც მოდებული
ჰქონდა მეფის ქალის თინათინის სიყვარულით,

მიგზათა. „ლოცვა ავთანდილისა მიგზათის და
გაპარვა მისი“. ტარიელისკენ გამგზავრების წინად
ილოცა ავთანდილმა (ბ-ები 790—792).

ზოგიერთი ამ მიგზათის უახლოვებს არაბულს
მასკუთ, მირგით, მეჩით. მაგრამ, გგონია, იგი უნ-
და იყოს წმინდა ქართული სიტყვა და აღნიშნავს
იმ წამს, როდესაც სახლიდან გამსვლელი, ხანგრ-
ძლივ გარეთ დასამალავათ თუ სამუდამოდ მშობ-
ლიურ კერას მოსაწყდომი, ოჯახის მფარველ სუ-
ლებს, ანგელოზებს და თვით ოჯახის წევრებსაც
ვევადრება: მიგზათო, გზა წარმომართეთო, კეთილად
მომიხდინეთ თქვენი ღრობებით თუ, აუცილებელ
მიგზათა გამო, სამუთამოდ დატოვება. ასევე მოიქ-
ცა ავთანდილი მის წინ, როდესაც გაუდგა შორე-
ულ და სახიფათო ბნელ გზას, ასევე იქცევა ჩვენ-
ში ყოველი ღელ-მამა, როდესაც მშობლიურ კერა-
დან თავის ასულს ისტუმრებს გზითეფით სასილო
სიძისა.

მოკლედ რომ ვსთქვათ, შოთას მიგზათა წა-
მია, როდესაც სამგზარო გზითეთა, ლოცვითა და
მოკეთეთა მხრივ კეთილ სურვებით სახლის წული
გამოთხოვება ყველას და გაუდგება გზას.

ამავე სიტყვიდან მომდინარეობს წოდება გი-
გზითაშვილების გვარეულობისა, რომელიც როგორც
გვაუწყა სანდო პირმა მოსახლეობის მკადიჯვარში,
დუშეთის მარხას.

მიგზურთი. შოთა სწერს (ბ. 29): „მიგზურთი
შმაგსა გვიქვან არაბულითა ენითა მით, რომე
შმაგობს მისისა ვერ მიხლობისა წყენითა“. ამ გან-
ცხადების გამო ზოგს სიტყვა მიგზურთი ჰგონია არა-
ბულ მეგზურად. მაგრამ იგივე შოთა ხანაში 82 ა-
მბობს: „განაზარდის (ავთანდილის) მიგზურობა აქვს
(როსტევისა) ვითა ბულბულსა ვარდისა“. იქ მიგ-
ზურობა უნდა ნიშნავდეს არა შმაგობას, ვინაიდან
შმაგი, როგორც საბა განმარტავს „არს: სივით
თავსაც თვისა ავნებდეს და სხვათაცა მავნებელ
ქმნიდეს“.

პირად ჩვენ ვიხრებით ჩავთვალთ იგი ქარ-
თულ სიტყვის „მიგზანს“ მიმდინარეობა: როგორც
ბულბულისთვის გამოიგზნულია ვარდი, ისე როსტე-
ვისთვისაც გამოიგზნულია განსაკუთრებულ იყო
ავთანდილი. ისე გამიგზნულია მიგზურთათვისაც
ერთეთი.

ბ. ჯანაშვილი.

მართლაც მოჰყავს ჩემი ტიპი და სწორი
ესეც ვითომ რითმაც? მეტყველებს:
„მტრავალთა ხსოვნა ჩემი წყნარდება“

ი. გრიშაშვილი.

ესეც მითომ რითმაც რაღა? მეტი რა გზაა,
უნდა გადაუხადო, რადგანაც არ არის კარგი მან
თავისი უსამართლობა გაიყვანოს.

მერე კიდევ მოჰყავს ჩემი ლექსიდან „აიწვეს
ნიფხავს“ და მკითხველის ყურში მიკეციანებს აი
მკედლიშვილი რა ღირსების პორნოგრაფიაო. მთელ
წიგნში და საერთოდ მთელს ჩემს შემოქმედებაში
ერთი ლექსია, სადაც უმართებულო სახელია ფე-
ტურისტების დასახსიათებლად ნახმარი, მაგ-
რამ რად დაავიწყდა მართლაც მფარველობის
ქვეშ აყვანილი გრიშაშვილი, რომელიც წამ და
უწუშ მიმართავს ქალს „ჩემი ძარღვიან შენში
გადმოიღვარაო? აი ამასა ჰქვია, სხვისა თვალში
ბეწვის დანახვა და თავის თვალში კი ვერ შემჩნევა
სიბინძურის მორგისა.

რაც შეეხება მართლაც ტრაბახს: მკედლიშვილს
ყური აუწვი, მან გაიგარძლა, ყური ხელში შემოჩა,
მკედლიშვილი გაიგარძლა, ის კინტომ აბრაში წაი-
ყვანა, ის თეთრი მკენარია და სხვა ამისთანაებით
—ეს მშვენიერად ახასიათებს გრიშაშვილის ენე-
კუნს და მე მხოლოდ მწარე ლიმონსა მგერის ეს
მისი უზრდელი თავხედობა. ამასთანავე ეს მისი
ტრაბახი-ბაქიოაბაა შათან ბაზრული, ამასთანავე
ყოველგვარ სერიოზობას მოკლებული. ჩვენში ერთი
ნაცარ-ქექცია იყო, წყლის სათავეში რომ ვისმე
ცხვირი დააცემინა წყლის ბოლოში ჰაერში შეტ-
რიალდებოდა ხოლმე, ხოლო ახლო რომ მისულიყო
მასთან ღვეგმირი კაცი, ეტყოდა: იქით დადექ
თვალში არ ჩამივარდეთ. ამ ტრაბახა ნაცარქექიას
მაგონებს მართლაც.

რაც შეეხება ახანაზარის ჩემში გადმოსვლას
ლექსის სტრიქონებზე, ამიზე მერე და თუ ძალიან
გაჯავრდება მართლაც, ვეტყვი, რომ გრიშაშვილი
ლექსებზედ დამტკრეული ახანაზაროვა (რატომ ეს არ
მოგაგონდათ?) და ამასთანავე მოვიგონებ ა. შან-
შაშვილს, მირიანაშვილს პაღვალს და ი. გრიშა-
შვილსაც.

ამაზე შემდეგ—თუმცა ბევრად სჯობდა შეგ-
ვეწვიტა ეს უსარგებლო კამათი და ჯაზრო ლანძ-
ღვა-გინების მაგიერ გავგეკეთებინა სხვა საქმე, უფ-
რო სასახელო და სასარგებლო. როგორც ქვეყნის-
თვის, ისე ჩვენი პირადი პატიოსნებისათვის

ი. მკედლიშვილი.

მოქ. „გარეშ“-ს საპასუხით

გაზეთ „ტრიბუნა“-ს 493 №-ში მოთავსებუ-
ლია წერილი შემდეგი სათაურით, „შტატების შემ-
ცირება ტფილისის ხაზინაში“. რომელსაც ავტორი
ფინსახკომის ყურადღებას აქცევს, რომ მით მომა-
ვალში „შეცდომა გამოწვრილდეს“.

უნდა მოგახსენოთ წერილის ავტორს „გარე-
შეს“, რომ ფინსახკომი თავის დაწესებულებებში
ნორმალურ მუშაობას და ამ მუშაობის პროდუქტი-
ვობას მეტ ყურადღებას აქცევს, ვიდრე „გარეშე“.
შთაბეჭდილებას, რომელსაც „გარეშეს“ წერილი
სტოვებს მკითხველებზე, სრულებით ადგლით არ
ჰქონდა და არა აქვს ტფილისის ხაზინაში; თუ საქ-
მის ვითარება მკითხველმა არ იცის, მას უშეველათ
ისეთი წარმოდგენა ექნება, რომ თითქოს ტფილი-
სის ხაზინაში შტატების შემცირების დროს, ყველა
ქართველი ჯომის მოსამსხურებელი გამოუძევებიათ,
ხოლო გარეშე ტომებისა დატოვებით ხაზინაში
და ასეთ შთაბეჭდილებას დატოვების შემდეგ, ავ-
ტორი მოუწოდებს ფინსახკომს არაიქი უშეველეთ
ხაზინას, თორემ იქ ქართველებს სდევნიანო.

ვნახოთ ეხლა რამდენათ სინამდვილეს შეეფე-
რება „გარეშის“ „უტყუარი ცნობები“. შტატების
შემცირებაზედ ხაზინაში იმყოფებოდა 98 კაცი, მათ
შორის ქართველები იყო 65 — ხოლო სხვა ტომები-
სა 33; არა ქართველები ნაწილობრივად ამგვართ:
სომხები 9, რუსები 13, ოსები 3, პოლონელები 2,
ბერძნები და ებრაელები 3

